

סיום הש"ס (2)

הילד יהיה בר מצוה, שמחה גדולה, מה השמחה, נכנס לעול מצוות, שמחה של העתיד בעז"ה יהיה תלמיד חכם, יקיים הרבה מצוות. וה' עוזר הוא נהיה חתן. שמחה נפלאה, מהי השמחה שיבנה בית נאמן בישראל, וה' עוזר שהוא אמנם בונה בית נאמן בישראל, ותינוק נולד. ומהו השמחה, העתיד, אך היכן השמחה היום האם ישנה שמחה טהורה. אמנם כשמשיח יבוא לא תהא השמחה על העתיד, אלא על ההווה, כל המצוות שעם ישראל עשו במשך כל הדורות, במיוחד במשך הגלות, כל השמחה והיופי שלהן תצא אל הפועל, ואני שואל, בעולם האם ישנה שמחה שהיא טהורה בהווה. ולפי דעתי יש רק שמחה כזו, **סיום הש"ס**, כשיהודי גומר ש"ס, אז אפשר לראות ברגע זה, בפעם הראשונה יש שמחה טהורה בשלימות, והוא נולד אדם חדש, עם היופי והגדלות, כאשר עזרו אלוקים.

ספר "יומא טבא" בשם "עת לשמחה"

אמירת עשרה בני דרב פפא בסיום מסכת

הנה מה שנוהגין ורגילים אנו להזכיר בסיום מסכת רב פפא עם עשרה בניו שהיו מאירים וגדולים בתורה על ידי שהיה עושה להם סעודה בסיום מסכת כי עשיר היה, והיה מחזיק לעוסקי התורה. לכן זכה שמזכירין אותו עם עשרה בניו, הרמוזים כאילו הוזכרו עשרת הדברות. כי המילה **רב פפא** הוא רמוז על מעלת משה רבינו, שנאמר **"דבר אתה עמנו ונשמעה"** (שמות כ, יט) ועיקר מעלתו של משה רבינו שדבר עם השי"ת פ"ה אל פ"ה, שהוא אותיות **פפ"א**. ואיתא במדרש לחד מ"ד דאנכי בכלל הדברות ופתח באנוכי רק להודיע מי הוא המצוה, על כן בא מילה **פפ"א** להוציא מליבו של אותו המ"ד, כי נוטריקון של **פפ"א פת"ח פ"א** שבגימטריא **אנוכ"י**.

אחיקינו סעודתה בשם "ים של שלמה" (כ"ק)

הדרן עלך

חן התורה וחקן ישראל

על כן אנו נוהגין לומר בכל סיום מסכת **"הדרן עלך והדרן עלך"**, גם אין מי שנותן דעתו על התורה שבעל פה שלא תשכח חס ושלום רק אנו וזה דעתן עלך, וכן התורה שבעל פה היא המגינה על ישראל ולכך נקראת **גמרא** שהוא ר"ת: ג'בריאל, מ'כאל, ר'פאל, א'וריאל, לומר כי העוסק בגמרא חונה מלאך ה' סביב לו להצילו מימינו מיכאל, ומשמאלו גבריאל, ומלפניו אוריאל, ומאחוריו רפאל, ועל ראשו שכינת א-ל, בדברי חכמים, וזהו דעתך עלך, כלומר השגחתך עלך, והואיל וישראל והתורה שבעל פה הן שני תאומי צביה שלא יתנשו זה מזה לא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי, ולהיות שהתלמוד אינו חביב ומהודר כל כך רק אצל בעלי

למה עושים סעודה על סיום מסכת ולא על התחלה?

איתא (שבת ק"ח): אמר אבבי תיתי לי דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה עבידנא יומא טבא לרבנן, ויש להתבונן בטעמא דמילתא מה שעושים יומא טבא לרבנן דוקא על סיום ולא על ההתחלה. ויתבאר עפ"י דברי הגמרא (יומא ע"ב): אמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב: **"וזאת התורה אשר שם משה"** (דברים ד, מד), זכה נעשית לו סם חיים לא זכה נעשית לו סם מיתה, וכן בקידושין (ל:): על הפסוק **"ושמתם את דברי אלה"** (דברים יא, יח): ושמתם, סם תם וכו' עיי"ש. ולפי זה י"ל כי בעת התחלת הלימוד עדיין א"א לשמחה, כי עדיין אינו יודע אם יזכה ותיעשה לסם חיים, ולשמחה מה זו עושה כשאינו יודע עדיין אם נעשית לו התורה סם חיים או ח"ו ההיפך, אך בעת גמר הלימוד וסיום מסכתא כאשר מבחין ורואה שהרצון להמשיך התורה מיתוסף והולך בו, ובזה מרגיש שהתורה נעשית אצלו סמא דחיי, שפיר יש לעשות אז יומא טבא לרבנן. ועל דרך זה מרומז, כי התורה שבעל פה מסתיימת באות תי"ו, אל תקרי הליכות אלא הלכות (נדה ע"ג), ומתחילה באות מ"ם, מאימתי קורין את שמע בערבית (ברכות ב.), והרמז בזה להורות בא כי בעת התחלה הלימוד יצורף לו ההתחלה והסוף לאותיות מ"ת, היינו שעוד יתכן שהתורה ח"ו אצלו סם דמותא, ולא שייך עדיין לעשות יומא טבא כי עוד אין לו שמחה מלימודו, מה שאין כן בעת סיום התורה בעל פה וחוזר ומתחיל מתחילתו, אז הוא מהפך אותיות מ"ת לת"ם, כי בסוף הלימוד יגיע לו התמימות בלימודו אחר שרואה שהתורה נעשית אצלו לסמא דחיי ויגיע לו מזה שמחה, ולכן שפיר יש לעשות יומא טבא רק בעת הגמר והסיום.

ספר "יומא טבא"

שמחה שלימה

הרב **פינקוס זצ"ל**, היטיב להגדיר שמחת סיום מסכת: פעם ראיתי מפרופסור לשפות שאמר שברור שעם ישראל בתחילתם מאוד שמחים. אין שפה בכל השפות שיש לה כל כך הרבה שמות נרדפים לשמחה: **גילה, רינה, דיצה, חדוה**, אנחנו מברכים אחד את השני שנתראה בשמחות. אך למעשה **"אז ימלא שחוק פיננו"**, השמחה הטהורה תהיה לעתיד לבוא, בעולמנו שום שמחה אינה שלימה, ואחת הסיבות היא השמחות שאנחנו משתתפים בהן אינן שמחות על ההווה, אלא על העתיד. למשל ברית, מהו השמחה, זה קטן גדול יהיה, וח"ו שהיא ישאר בצורה שהוא ביום הראשון לחייו, זו אינה ברכה כלל, ההורים והזקנים מתפללים שבעז"ה בעתיד הילד הזה יהיה ברכה גדולה. והנה אחר שנים

התורה אבל לא אצל יושבי הקרנות על כן אנו מודים ששם חלקנו ביושבי בית המדרש ולא שם חלקנו מיושבי קרנות, ואנו רואים שלוחות הראשונים שפסלם השי"ת נשברו ולא נתקיימו רק הלוחות האחרונות שכתבם משה, רמז שדברי תורה עתידיים שאינם מתקיימים רק על ידי כתיבת בשר ודם הוא תורה שבעל פה, ולא נאמר טוב רק בדברות האחרונות שנאמר "למען ייטב לך" (דברים ה, טז)

ספר "יומא טבא" בשם "ספר החיים"

שש אָנְכִי עַל אִמְרָתְךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רַב (תהלים קיט, קסב)

דוד המלך אומר: "שש אָנְכִי עַל אִמְרָתְךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רַב", למה הדבר דומה לאדם שהלך בדרך רחוקה ולפתע התגלה לנגד עינו אוצר בלום של אבנים טובות ומרגליות, עומד הוא נפעם ומתפעל מול הברק והניצוצות והעושר רב, ואז מתנפל על האבנים הטובות וממלא בהם את כל כיסיו, חופץ בהם את כפות ידיו, ומכניס כל אשר יכול לתוך תיקו ואף בתוך כובעו מטמין מרגליות ואבנים טובות לרוב. רק אז, כאשר ברור לו שיותר לא יוכל לשאת עמו, הוא ממשיך בדרכו בקושי, מכובד המשא, שמח ומאושר על האוצר המופלא שהזדמן לו כך פתאום. שמחה גדולה ממלאת את ליבו, אך שמחתו אינה מושלמת, שכן הוא מביט בערימה הגדושה של אותם יהלומים שהותיר אחריו, גדולה היא ומכילה פי כמה וכמה ממה שהצליח לקחת לעצמו לדרך, ושמחתו נמהלת בתחושת החמצה גדולה. זהו שאמר דוד המלך, כאשר אני ניצב מול התורה הקדושה, שמח אני ומאושר על השגה נוספת, על כל פסוק על כל הלכה וכל חידוש שבה, אבל שמחתי מעורבת בצער גדול, כאשר אני יודע עד כמה תורת ה' עמוקה היא מני ים ועד כמה רחוק אני מידעת התורה בשלימות. אשר על כן "שש אָנְכִי עַל אִמְרָתְךָ", אבל שמחתי הבלתי שלימה דומה היא "כְּמוֹצֵא שָׁלָל רַב", כאותו אדם שהלך והותיר אחריו יותר מחצי תאוותו, ששמח על מה שהשיג, ומצטער על השלל שהותיר מאחור.

אתחיל סעודתא בשם "רבי עקיבא איגר"

הלכה: שאלה: שתי רביעית מים לפני הסעודה האם ברכת המזון תפטור את ברכת בורא נפשות.

תשובה: לכתחילה לא ישתה שיעור כזית ומעלה. ובדיעבד אפילו שתי רביעית לא יברך, שספק ברכות להקל ויפטור את ברכת נפשות בברכת המזון. ואם רצה לברך נפשות הרשות בידו. ודוקא שלא שותה באמצע הסעודה אבל אם שותה מהמשקים בתוך הסעודה אינו רשאי לברך על מה ששתה קודם הסעודה. כתב **השו"ע** (סימן קעד סעי' ו) אין לברך אחר יין שבסעודה דברכת המזון פוטרתו וכן פוטרת יין שלפני המזון ואפילו לא היה לו יין בתוך המזון. וכתב המ"ב (ס"ק כה) לענין מים ושאר משקים ששותה קודם המזון ואינו שותה בתוך המזון דעת הרבה אחרונים שצריך לברך עליהם ברכה אחרונה שאין ברכת המזון פוטרתם מכיון ששתה אותם קודם המוציא אינם שייכים לסעודה כלל לבד יין

שרף ששנה ליין, שהוא מעורר תאוות המאכל. ע"כ. וכ"פ הכה"ח (אות לה) שעל משקים או פירות שאכל קודם סעודה מברך אפילו באמצע הסעודה שברהמ"ז לא פוטרת רק דברים הבאים בתוך הסעודה ובפת כיסנין יברך קודם הסעודה אבל אם לא נזכר עד שבירך המוציא שוב לא יברך שברהמ"ז פוטרת. אולם בקיצוש"ע ילקו"י (אות ז) כתב הנוהגים להחמיר ולשתות מים קודם הסעודה, כדי לפטור מה שישתה בתוך הסעודה, נכון שלא ישתה שיעור רביעית בבית אחת. כדי שלא יכנסו בספק ברכה אחרונה. ואם שתה שיעור רביעית, יש אומרים שלא יברכו ברכה אחרונה, שברכת המזון פוטרת גם ברכה אחרונה על מה ששתה קודם הסעודה. ויש חולקים, ולדינא, ספק ברכות להקל, ומכל מקום הרוצה לברך הרשות בידו, משום ספק ספיקא, דמאי דלא עבדינן ספק ספיקא בברכות הוא לכתחילה, אבל הרוצה לברך ולסמוך על ספק ספיקא, יש לו על מה שיסמוך. ובלבד שאין בדעתו לשתות עוד בתוך הסעודה, אבל אם יש בדעתו לשתות עוד בתוך הסעודה, אינו רשאי לברך ברכה אחרונה על המים ששתה קודם הסעודה. נילקוט יוסף, ח"ג דיני ברכות עמוד קעד. הליכות עולם ח"ב עמ' כח]. ע"כ. ובהליכות עולם שם כתב שהספק ספיקא לברך הוא: שמא הלכה כהפוסקים דס"ל שאפילו יין שלפני המזון צריך ברכה אחרונה, ואת"ל שהלכה כמ"ש השי"ע שברכת המזון פוטרת היין שלפני המזון שמא מים שאינם גוררים תאות המאכל טעונים ברכה אחרונה, שאין להם שייכות לסעודה כלל. ע"כ. וכ"כ בהלכה ברורה (אות יח) וכתב שטוב להחמיר שלא ישתה כשיעור כזית קודם הסעודה.

שו"ת שאול שאל חלק ב'

פתגם: ידיד אמת הוא מי שסר אליך כשכל העולם סר ממך.

שמחלה

חקירה: תלמוד תורה: חיוב ללמוד בכל רגע, או שישתדל ללמוד לפי יכולתו (מנחת אשר שמות כד-ב)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: תורת אמת: רבי איזיל חריף שלח את ספרו "עמק יהושע" לאחד מעשירי עירו. החזיר לו הלה את הספר בתוספת הערה, כי אין לו צורך בספרים כגון אלה. לימים פגש רבי איזיל באותו עשיר, פנה אליו ואמר: אסיר תודה אני לך. הציץ בו הלה בתמיהה, על מה? על אשר דחית את ספרי אשר שלחתי לך. ורבי איזיל הוסיף והסביר: כאשר יצא ספרי לאור וזכה לתפוצה רבה, עלו היראהורי ספק בליבי, מי יודע, אולי אין תורת אמת ולכן רבים הקופצים עליה. שהרי כאשר ניתנה תורה לישראל, החזיר הקב"ה את התורה על כל אומה ולשון ולא קיבלוה, ואילו תורת שלי אין איש מסרב לה. שמא סימן רע הוא לה? אך כיון שאתה סירבת לקבל את ספרי, נחה דעתי.

ספר "חד וחלק" חלק ב'

חנוכה שמח!

לעילוי נשמת מרים בת מקנין

